

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายเจริญ ภัทธีรนาถ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔-๕/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๖๑

วันที่ ๑๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๖ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ที่ยังคงไว้ซึ่งหลักการเดิม คือ เพื่อประกันความมั่นคงในการถือครองทรัพย์สิน โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก” แต่บทคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามวรรคหนึ่งอาจถูกจำกัดได้ตามวรรคสองที่บัญญัติว่า “ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” เห็นได้ว่า สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ บุคคลที่ได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยชอบรวมถึงการรับมรดกย่อมได้รับความคุ้มครองความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง รวมทั้งสิทธิอื่นใดที่จะพึงมี เพียงแต่สิทธิในทรัพย์สินนี้อาจถูกจำกัดได้ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การอายัด การยึด การริบทรัพย์สิน การจำหน่ายทรัพย์สินของบุคคลอื่น ให้กระทำได้โดยกฎหมายให้อำนาจ เป็นต้น แต่การจะตราบทกฎหมายที่มีผลไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของประชาชนได้นั้นย่อมจะต้องอยู่ภายใต้หลักการตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้เช่นกัน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์และขอบเขตในการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของบุคคลไว้ว่า จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวจะต้องไม่เข้าลักษณะ

ต้องห้ามตามมาตรา ๒๖ นี้ กล่าวคือ ต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ทั้งยังต้องระบุนเหตุผลและความจำเป็นในการตรากฎหมาย และกฎหมายนั้นจะต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

สำหรับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติขึ้นโดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคซึ่งอยู่ในฐานะเสียเปรียบผู้ประกอบการทั้งในด้านความรู้ อำนาจต่อรอง และความสามารถที่จะต่อสู้คดีในชั้นศาล ซึ่งก่อนที่จะมีกฎหมายฉบับนี้ ต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ออกแบบไว้สำหรับคดีแพ่งสามัญซึ่งคู่ความทั้งสองฝ่ายอยู่ในฐานะเท่าเทียมกันมาใช้บังคับแก่คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการ จึงไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรมอย่างยิ่งในการนำมาใช้กับการดำเนินคดีผู้บริโภค รัฐสภาจึงได้กำหนดให้มีกระบวนการวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคที่เป็นข้อพิพาทในทางแพ่งระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำอันไม่ชอบของผู้ประกอบการได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรม อันจะทำให้การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคมีประสิทธิภาพดีขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการที่จะบัญญัติกฎหมายดังกล่าวพิเศษในวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคนั้นก็ได้นำถึงความพร้อมของผู้ประกอบการอยู่ด้วยโดยต้องให้อยู่ในดุลยภาพ คือไม่กระทบสิทธิของผู้ประกอบการเกินขอบเขตจนภาคธุรกิจของประเทศต้องสะดุดหรือไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

กรณีตามคำร้องทั้งสอง เป็นกรณีศาลในคดีผู้บริโภคจะใช้บทกฎหมายตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง มาบังคับแก่คดี ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีที่ผู้ประกอบการซึ่งถูกฟ้องเป็นนิติบุคคล หากข้อเท็จจริงปรากฏว่านิติบุคคลดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภค หรือมีการชักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และทรัพย์สินของนิติบุคคลมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามฟ้อง เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีอำนาจเรียกหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลหรือผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นจำเลยร่วม และให้มีอำนาจพิพากษาให้บุคคลเช่นว่านั้นร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ด้วย เว้นแต่ผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความดังกล่าว หรือในกรณีของผู้รับมอบทรัพย์สินนั้นจากนิติบุคคลจะต้องพิสูจน์ได้ว่าตนได้รับทรัพย์สินมาโดยสุจริตและเสีย

สมเหตุสมผล (rational connection) และเมื่อจำเลยเข้ามาเป็นจำเลยร่วมในคดีแล้ว จำเลยยังมีสิทธิยกข้อโต้แย้งและสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำของนิติบุคคลดังกล่าว

ข้อโต้แย้งที่ว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้โต้แย้งทั้งสองซึ่งเป็นเพียงผู้ถือหุ้นในบริษัทต้องร่วมรับผิดชอบกับบริษัทเป็นบทบัญญัติที่เป็น การจำกัดสิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สินของจำเลยทั้งสองในการถือหุ้นของบริษัท เพราะทำให้จำเลยทั้งสอง ต้องรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเกินส่วนลงหุ้นของตน และการกำหนดให้ผู้ถือหุ้นมีหน้าที่พิสูจน์ว่าตน ไม่ได้มีส่วนรู้เห็นกับการกระทำของบริษัท เป็นการกระทบสิทธิในการถือครองทรัพย์สินโดยตรง มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และ มาตรา ๒๖ นั้น เห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง เป็นเพียงมาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจเรียกหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือ บุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลหรือผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลดังกล่าวเข้ามา เป็นจำเลยร่วม และให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้บุคคลเช่นว่านั้นร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อ ผู้บริโภคได้ด้วย หากว่าผู้เช่นนั้นสามารถพิสูจน์ตนเองได้ว่าไม่ได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว ก็หลุดพ้น ความรับผิดชอบไป ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการกระทบสิทธิในการถือครองทรัพย์สินของผู้โต้แย้งตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง จนเกินความจำเป็นหรือเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่ถูกสันนิษฐานจนเกินสมควรแก่เหตุแต่ประการใด หากแต่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน พอเหมาะพอควรแก่กรณี ทั้งไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม และมีได้กระทบต่อศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของผู้ที่ถูกสันนิษฐาน ดังนั้นพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และ มาตรา ๒๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และ มาตรา ๒๖

(นายเจริญ ภัคดีชนากุล)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ